

JAN OD KŘÍŽE: TEMNÁ NOC

úvod

Proč nás zajímá Jan od Kříže a jeho texty? Protože v něm vidíme oporu na cestě k budování zdravé spirituality i pro současnou dobu. Podobně jako Terezie od Ježíše je jedním z mála autorů, kteří jsou schopni důkladně popsat **vnitřní procesy**, které se odehrávají v životě modlitby, zmapovat základní témata a překážky na cestě a nabídnout podporu a povzbuzení k tomu, abychom vytrvali až k onomu cíli, který v úvodu *Výstupu na horu Karmel* nazval „**trvalé spojení s Bohem**“.

Podle Jana je k tomuto cíli možno dospět rychle, ale je třeba se připravit na **etapu krize** na této cestě, kterou mystik vystihuje obrazem **nocí**. Jde o období vnitřního života, které charakterizuje určitá bezradnost, vyčerpání, nechut' a zmatek. Španělský mystik věnuje téměř celé dva ze čtyř svých „velkých“ spisů (*Výstup na horu Karmel* a *Temnou noc*) tomu, aby popsal příčiny a mechanismus tohoto stavu a ukázal, jaká se nabízí východiska.

Kniha **Temná noc** se zaměřuje na popis jednoho aspektu procesu, o němž byla řeč už ve *Výstupu na horu Karmel*. Mystik si totiž všímá, že „mnozí se vydají na cestu... ale nepostupují vpřed“, případně že „Bůh je pozvedá, ale oni se brání“. Lidé, kteří usilují o prohloubení života modlitby se ocitají ve stádiu, kdy jakoby nic nejde, nerozumějí sobě a mají dojem, že jim není rozuměno, kdy se zdá, že nevíme kudy dál a proč vůbec, co nám prospívá a co nám naopak brání v autentickém a naplněném životě.

Jan od Kříže nabízí interpretaci tohoto období jako **specifické náboženské zkušenosti**, která je dobou niterné očisty našich navyklých způsobů uvažování a prožívání, a to proto, abychom byli uschopněni k větší míře lásky a svobody.

Tento proces očisty vedoucí k radikálnímu osvobození všech dimenzí lidství má jednak složku „aktivní askeze“, kdy se jedná o to, abychom nastolili určitý pořádek v oblasti našich sklonů a závislostí, a jednak složku pasivní, které mystik věnuje svůj spis *Temná noc*.

Než se ponoříme do sdílení četby a dialogu, který nad textem vedeme se skupinou přátel u nás na košířském Karmelu, je dobré si připomenout, že osvobození k lásce, o kterém zde bude řeč, je ve svém pasivním aspektu **intenzivní podobou Boží přítomnosti**. Trpný aspekt procesu je tedy zároveň teofanií, která přináší poznání Boha i sebe, aby se v nás posílila láska a svoboda, až k oné maximálně kapacitě, která je každému z nás určena a jíž vycházíme svým životem vstříc.

(Karmel Edith Steinové, říjen 2013)